

BRICE LALONDE

d'Eau, i allí, enmig de la paperassa pròpia dels dies que es vivien, vam mantenir una conversa en què em declarà sentir-se «orgullós de l'ecologia», pensant en el milió cent mil electors que va tenir a la primera volta electoral, els quals, per tant, havien optat –seguint el lema de campanya– per «*le pouvoir de vivre*», és a dir, pel canvi més enllà del canvi ofert pels qui en van ser els guanyadors.

Era, per tant, la segona vegada que, amb una gran audiència, la societat francesa sentia parlar, amb un llenguatge i un to tan diferents de la colonial «*grandeur*» habitual, de qüestions que ja dominaven plenament les tensions del poder amb la societat: l'energia, la destrucció del medi natural i urbà, els desequilibris mundials, la crisi econòmica, la fam, les guerres, etc.

Tots aquests afers, durant els anys anteriors a 1981, havien estat madurats i aprofundits per una constel·lació social d'agrupacions coneguda globalment com a «ecologista», en la qual van participar tots aquells (feministes, pacifistes, llibertaris, autogestionaris, regionalistes, etc.) que aspiraven, simplement, al «poder de viure» i no al poder de destruir, tot enriquint-se, que atorgava el modern sistema de creixement.

Quan vaig conversar amb Lalonde, poc abans de la segona volta de les presidencials, es parlava de les «dotze mesures d'urgència» que el candidat ecologista havia formulat als dos màxims aspirants i de les respostes que havien donat, sobre les quals vaig interessar-me, em digué: «Lògicament, les respostes de Mitterrand són més positives. Es compromet a aturar l'extensió del camp militar de Larzac, a suprimir el Tribunal de Seguretat de l'Estat, a celebrar referèndums nacionals i locals sobre projectes importants, a fer eleccions a les assemblees regionals amb sufragi universal, a la supressió dels prefectes i a no autoritzar noves unitats nuclears».

DOTZE MESURES D'URGÈNCIA

Preguntat per aquelles mesures d'urgència, em respongué: «Es poden resumir en cinc punts: protegir la vida, trencar la solitud, desenvolupar l'economia de la felicitat, bastir l'Europa de la solidaritat i alliberar la República. Tot això ho desenvolupem en el llibre *Le pouvoir de vivre*, que és el lema amb què hem fet la campanya. En síntesi, proposem la invenció d'una nova economia, la de la felicitat, perquè l'economia actual, la del malbaratament i de la desmesura, s'enfonsa i provoca l'atur i la inflació. Per superar-ho proposem tres direccions: produir coses útils per consumir millor, en comptes d'incitar per la publicitat a adquirir objectes de mala qualitat; compartir el treball tot reduint la durada i la penúria de la labor asalarada, i augmentar el poder de viure oferint als francesos els mitjans de ser més autònoms i de gastar menys. Aquesta opció ens condueix a promoure les petites empreses i els esforços personals més que les grans indústries, i accelerar el desenvolupament de les tècniques més modernes».

La referència que Lalonde féu de Larzac em va fer pensar en José Bové –avui conegut mundialment–, que començà la seva acció militant sobre la plana occitana els anys 1970-1971, i l'esment del candidat a la reducció de la jornada laboral –que els mateixos anys setanta ja havia estat indicada pel pensament ecologista en el llibre *Travailler trois heures par jour*– ja és

avui, per part d'alguns sindicats, un clam social, concretat en la setmana de 35 hores –més de les indispensables per produir béns útils– i que ni això ha legislat la dreta francesa.

Lalonde –amb el seu cabell rinxolat i l'aire europeu d'home fet a si mateix– contestava amablement les meves qüestions, tot sabent que al davant hi tenia un dels «seus», com vaig demostrar-li inundant la seva taula dels papers catalans (*Userda, Avui*, etc.) que tractaven d'expressar en la nostra llengua la rotunditat d'estil i de contingut amb què Lalonde ho feia en la pròpia.

Vaig preguntar-li, llavors, quins havien estat els avenços fets des de 1974, quan l'ecologia política francesa presentà René Dumont. I em va respondre: «Monsieur Dumont va tenir el coratge d'acceptar ser candidat d'uns objectius absolutament antielectoralistes llavors, és a dir, era acceptar que ningú no votés per tu. Però gràcies al seu esforç, i el de tanta altra

ça, s'imposava la pregunta següent: per què amb tot aquest combat –a peu d'obra i a les urnes– no s'ha pogut frenar el programa nuclear francès, un dels més forts del món? Què li vaig haver dit! Va fer com si alcés els ulls al cel i, exhalant un sospir en la més típica tradició moralista francesa, va respondre: «Ah! *Vous savez...* El Parlament francès considera la qüestió nuclear com una cosa reglamentària i no política i, per tant, no ha discutit el programa de construcció de nuclears. El Partit Comunista hi està d'acord, doncs ja em direu. Com podeu suposar, la justícia no és independent davant tot això. El fet real és que l'Estat, a França, és una potència soviètica. *Oui, oui...*, França és el país més soviètic de l'Oest».

Ben pensat, vaig veure que tenia molta raó. El secretari general del PC francès, Georges Marchais, s'assemblava molt –i no només de cara– a Brejnev.

Vaig anar enllestint el qüestionari, perquè

gents del moviment verd francès van retreure a Lalonde aquella «integració», però, és clar, no es pot entrar al sorral sense quedar un pèl empolsinat.

«L'EIX DE L'ECOLOGIA ÉS L'ECONOMIA»

Vaig demanar-li, finalment, com podia quedar el mapa polític a França, fos quin fos el guanyador, i em va dir: «Fa uns dies vaig dir que somiava una aliança d'autèntics liberals i autogestionaris, perquè el consens establert entre gaullistes i comunistes després de la Segona Guerra Mundial sobre tres punts –productivisme, nacionalisme i estatisme– ha estat trencat en tres ocasions. La primera, el 1968, sobre el pla cultural; la segona, el 1973-1974, sobre el pla econòmic amb la crisi petrolera; i, la tercera, el 1979-1980, en el pla polític amb el reequilibri de la majoria (Giscard) i l'oposició (socialistes). Escolteu una cosa: malgrat els par-

gent, les idees i les pràctiques ecologistes tenen un ràpid creixement. Una revolució cultural es va posar i és en marxa. Alhora, el moviment ecologista progressa en el terreny electoral. Dels 300.000 vots obtinguts per Dumont el 1974, es passa a 450.000 a les municipals de 1977. Després, el moviment Ecologie-78 n'aconsegueix 600.000 a les legislatives i la llista Europe-Ecologie en treu 890.000 a les eleccions al Parlament europeu el 1979».

LLARGA DIFERÈNCIA AMB NOSALTRES

Aquell any 1981, quan Lalonde m'anava recitant aquests progressos numèrics constants i sonants, nosaltres, a l'altra banda del Pirineu, encara estàvem en remull, i a hores d'ara –que ja fa bastants anys que ens hem remullat de debò– hem de convenir que, a causa de molts i diversos factors –i tret d'uns quants milers de vots que hi han cregut i hi creuen–, això de l'Ecologia Política, com a ideologia autònoma de les interferències partidistes dels instal·lats, no ha prosperat –si més no del punt de vista del «poder» administratiu (amb alguna excepció)– entre nosaltres d'ençà dels anys vuitanta.

Vista la creixent acceptació electoral a Fran-

«Proposem la invenció de l'economia de la felicitat, perquè l'economia actual és la del malbaratament i de la desmesura.»

veia Lalonde una mica fatigat. No em va estranyar: anava atenent trucades de militants o simpatitzants «verds» que li demanaven a qui votar per a la segona volta i, sobretot, havia d'esforçar-se a passar el seu missatge a una classe política –la que sortia i la que pretenia entrar– que menyspreava profundament tot el que no venia dels seus cercles d'influència i que, amb la més bona de les intencions, segurament veia l'Ecologia Política solament com una operació de cirurgia cosmètica perfectament integrable, pràcticament sense despentinarse. Anys més tard, els sectors més insur-

tits, que no agafen per la banyes la realitat, hi ha alguna cosa de subliminal que marxa. L'ecologia és local i planetària alhora, el seu eix és l'economia i té com a mètode l'acupuntura social i no la cirurgia».

Em va semblar que aquell xicot sabia el que tenia entre mans i el que pensava entre cella i cella. Va tastar uns anys, amb Mitterrand, les suavitats del fru-fru del poder –aquells passadissos de palau, amb tots els «duraets» per fer-ho més regió, com diuen els valencians, aquells secretets que tothom acaba sabent, etc.–, però molt m'hauria d'enganyar per creure que, durant l'experiència de gestió, va anar esborrant aquella vivència de cogestió aixecada àrduament en tots els combats per la salvaguarda de la vida en què participà. A hores d'ara –potser des de Generation Ecologie les Bleus (www.generation-ecologie.asso.fr/), o com a alcalde del poblet bretó de Saint-Briac-sur-Mer–, estic segur que a la vista de la marxa del món, deu meditar sobre el «perquè de tot plegat», i deu disposar, malgrat tot, d'un rebost ben proveït d'energia personal per «continuar el combat», com deia el seu mestre en combats René Dumont (1904-2001). I si no és ben bé així, què hi farem? Un altre agafarà la torxa.